

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 879/5 Prot.

Tiranë, më 25 / 10 / 2019

V E N D I M

Nr. 151, Datë 25 / 10 / 2019

Mbështetur në Ligjin nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, pranë Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi është paraqitur ankesa nr. 66, datë 05.06.2019, e bërë nga një grup personash¹, banorë në magazinat e ish Ndërmarrjes Gjeologjike kundër Shoqërisë Ujësjiellës Kanalizime Korçë sh.a, në të cilën pretendohet për diskriminim për shkak të “racës²”.

Në përfundim të shqyrtimit të ankesës, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve sipas subjektit ankues.

Sipas shpjegimeve të dhëna³, ankuesit në mes të tjerash informojnë se: *“Janë 29 familje që jetojnë në kushte shumë të vështira sociale. Prej një periudhe më shumë se tre muaj, ndodhen në një situatë pa ujë të pijshëm, për arsye se kanë një matës të përbashkët uji dhe fatura i shkon aforfe në një masë të madhe, të cilën nuk kanë mundësi ta paguajnë se nuk kanë të ardhura, pasi janë të papunë dhe të ardhurat e vetme, janë nga grumbullimi dhe shitja e hekurishteve. Banorët deklarojnë se mungesa e ujit ka ndikuar në gjendjen shëndetësore të fëmijëve të tyre, disa prej të cilëve janë të sëmurë për shkak të kushteve higjienike. Banorët janë dakord që të paguajnë ujin që konsumojnë, por çdo familje të ketë matës të veçantë, në mënyrë që të jenë të ndërgjegjshëm për atë që konsumojnë dhe paguajnë”*.

Subjektet ankues, kërkojnë nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, konstatimin e diskriminimit, furnizimin me ujë të pijshëm dhe vendosjen e matësave për çdo familje.

¹ SH.D, E.H, F.U, M.U, B.I, D.LL, A.U, N.D, F.I, etj.

² Banorët i përkasin komunitetit egjiptian dhe janë në gjendje të vështirë sociale dhe ekonomike.

³ Referuar formularit të ankesës datë 05.06.2019 dhe datë 10.06.2019.

II. Ndjekja e procedurës për shqyrtimin e ankesës nga Komisioneri.

Në nenin 1 të Ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, përcaktohet se: *“Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë në lidhje me gjininë, racën, ngjyrën, etninë, gjuhën, identitetin gjinor, orientimin seksual, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, shtatzaninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicione gjenetike, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër”*.

Neni 7 i Ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, në pikën 1 të tij, parashikon se: *“Çdo veprim apo mosveprim i autoriteteve publike ose i personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë apo privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta apo të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë apo grupe personash, përbën diskriminim”*.

Bazuar në nenin 32/1/c të ligjit, Komisioneri ka kompetencë për të shqyrtuar shkeljet që i bëhen zbatimit dhe respektimit të parimit të barazisë në lidhje me këto shkaqe.

Gjatë shqyrtimit të kësaj anekese, Komisioneri ka marrë në shqyrtim vetëm ato çështje, që bëjnë pjesë në kompetencat e tij, të parashikuara nga Ligji nr.10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”.

Në zbatim të parashikimeve ligjore, të përcaktuara në nenet 32/2 dhe 33 të ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, ka shqyrtuar çështjen duke ndërmarrë hapat si më poshtë:

Pas analizimit paraprak të ankesës nr. 66, datë 05.06.2019, të paraqitur nga një grup personash, banorë në magazinat e ish Ndërmarrjes Gjeologjike u konstatua se nga pikëpamja formale, ajo i plotësonte kërkesat e parashikuara nga neni 33/3 të Ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”. Në këto kushte, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi filloi procedurat përkatëse për shqyrtimin e saj.

- Me shkresën nr. 879/1, datë 10.06.2019, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, ka njoftuar dhe kërkuar informacion nga Shoqëria Ujësjiellës Kanalizime Korçë sh.a për ankesën e bërë nga banorët e ish Ndërmarrjes Gjeologjike si dhe ka kërkuar parashtrime dhe dokumentacion provues, nëse është parashikuar ndonjë plan për zgjidhjen e situatës së furnizimit të këtyre familjeve me ujë të pijshëm.

Me shkresën nr. 208/1, datë 18.07.2019, të administruar pranë zyrës së Komisionerit me nr. 879/2, datë 22.07.2019, Shoqëria Ujësjiellës Kanalizime Korçë sh.a në mes të tjerash informoi se:

“Aktualisht, furnizimi me ujë i banorëve është kryer nëpërmjet një çezme publike, e cila furnizon me ujë pa ndërprerje për 24 orë. Instalimi i matësave për çdo familje është teknikisht dhe praktikisht i pamundur, pasi ky komunitet nuk ka nyjet sanitare të nevojshme. UK Korçë është duke shqyrtuar në detaje situatën në mënyrë që të përzgjedhë disa familje (p.sh ankuesja B.I), të cilat nëse plotësojnë minimumin e kërkesave praktike teknike, t’ju sigurojë furnizimin me ujë në banesë”.

Në përgjigje të shkresës së UK Korçë sh.a, disa nga subjektet ankues, nëpërmjet komunikimit me specialisten e zyrës së Komisionerit në Korçë kanë deklaruar se: *“I është ofruar një donator i cili do të mundësonte shtrimin e tubacioneve të ujit deri në shtëpitë e tyre. Problemi që ata ngrinin ishte se 3 familjeve po u lidhet matësi i ujit të pijshëm ndërsa për të tjerët nuk kishte mundësi”.* Gjithashtu me e-mail-in datë 05.08.2019, disa nga banorët nëpërmjet specialistes së zyrës së Komisionerit në Korçë, kanë dërguar pranë Komisionerit, këto dokumente: J.S, kopje Vërtetim KMCAP; kopje Autorizim për strehim provizor dhe kopje e kontratës së strehimit për banorët, A.H dhe J.S; kopje të aplikimit për të përfituar nga skema e ndihmës ekonomike për banorin A.H, datë 02.12.2016 dhe kopje të Vërtetimit KMCAP për K.H.

Me e-mail-in datë 26.07.2019, specialistja e zyrës së Komisionerit në Korçë ka informuar se në bisedën me specialisten e UK Korçë është vënë në dijeni që inxhinierët e UK Korçë do shikojnë mundësinë e shtrirjes së tubacioneve deri në një pikë që u lejohet dhe më pas do hartojnë një preventiv për donatorin i cili do të bënte ndërhyrjen e duhur.

Mbështetur në nenin 33/8, të Ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, për shqyrtimin e mëtejshëm të ankesës nr. 66, datë 05.06.2019, Komisioneri me shkresën nr. 879/3, datë 30.07.2019 njoftoi palët për zhvillimin e seancës dëgjimore më datë 08.08.2019, ora 11.00, duke kërkuar shpjegime dhe kopje të dokumenteve si më poshtë:

- Informacion mbi pretendimet e ngritura në ankesë nga ana e banorëve lidhur me sigurimin e ujit të pijshëm dhe vendosjen e matësave për çdo familje.
- Informacion dhe kopje të dokumentacionit provues për investimet e kryera gjatë 5 viteve të fundit nga ana e UK Korçë, lidhur me sigurimin e ujit të pijshëm dhe vendosjen e matësave në qytetin e Korçës.
- Informacion dhe kopje të dokumentacionit provues për investimet e kryera gjatë 5 viteve të fundit për furnizimin me ujë të pijshëm të familjeve të strehuara në magazinat e ish Ndërmarrjes Gjeologjike.
- Informacion, nëse UK Korçë është në dijeni të shqetësimit të ngritur nga banorët e sipërcituar, dhe masat që ka marrë për zgjidhjen e problematikës. Nëse po, kopje të dokumentacionit.
- Informacion nëse është parashikuar ndonjë plan për furnizimin me ujë të pijshëm dhe vendosjen e matësave të këtyre familjeve. Nëse është hartuar ndonjë projekt apo janë miratuar fonde, kopje të tyre.

Në seancë nuk u paraqitën asnjëra nga palët në proces, megjithëse Shoqëria UK Korçë sh.a ka marrë njoftim në lidhje me shkresën e mësipërme, në datë 02.08.2019 sipas lajmërimit nga Posta Shqiptare. Rezulton gjithashtu që dhe personat ankues kanë marrë njoftim po në datë 02.08.2019, sipas lajmërimeve nga Posta Shqiptare.

III. Vlerësimi i fakteve dhe provave të grumbulluara nga Komisioneri gjatë procesit të shqyrtimit të çështjes.

A. Lidhur me trajtimin disfavorizues ose të pabarabartë.

Nga informacioni dhe dokumentacioni i administruar gjatë procedurave hetimore rezulton se, është fakt i provuar dhe i pranuar nga të dyja palët në proces që në zonën e ish Ndërmarrjes Gjeologjike, furnizimi me ujë për të pirë dhe për sigurimin e higjenës personale të 29 familjeve sigurohet nëpërmjet një çezme publike dhe faturimi i ujit të konsumuar sigurohet nëpërmjet një matësi. Kjo situatë është që në vitin 2004, kur banorët janë autorizuar nga Bashkia Korçë për të banuar në këtë zonë. Pra, situata e pamjaftueshmërisë të furnizimit me ujë të pijshëm të kësaj zone ekziston prej shumë vitesh dhe UK Korçë nuk ka dhënë asnjë informacion nëse në këtë zonë janë kryer apo mendohet të realizohen ndonjëherë investime në rrjetin e ujësjellësit dhe sigurimin e ujit të pijshëm për çdo familje. Gjithashtu, rezulton e provuar se dhe situata higjenike e tualeteve është shumë e keqe për shkak të pamjaftueshmërisë së furnizimit me ujë.

Sipas informacionit të dhënë nga ankuesit, banorët e strehuar në ish Ndërmarrjen Gjeologjike, i përkasin komunitetit egjiptian, sigurojnë mjetet e jetesës duke mbledhur hekurishte dhe mbetje plastike dhe jetojnë në kushte tërësisht të papërshtatshme, me mungesë të ujit të pijshëm dhe me banjo të përbashkëta, gjë që çon në kushtet e trajtimit johuman të këtyre banorëve. Nga verifikimet e kryera rezulton se në zonën e ish Ndërmarrjes Gjeologjike, banojnë dhe persona me aftësi të kufizuara⁴, gjë që e bën edhe më të domosdoshëm e jetik furnizimin me ujë të pijshëm brenda banesës.

Gjithashtu, referuar faturës tatimore të shitjes për muajin Prill 2019 për konsumatorin familjar SH.K, me nr. Klienti 672555, vlera totale për tu paguar (përfshirë kamatvonesën) ishte në masën 581.409 lekë, një vlerë kjo shumë e madhe për tu paguar nga banorët e asaj zone për konsumin e ujit të pijshëm.

Referuar nenit 23, pikat 1, 2 dhe 5 të Ligjit Nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”, në të cilin përcaktohen funksionet e bashkive në fushën e infrastrukturës dhe shërbimeve publike, vërejmë se bashkitë janë përgjegjëse në territorin e juridiksionit të tyre për: 1. Prodhimin, trajtimin, transmetimin dhe furnizimin me ujë të pijshëm. 2. Mbledhjen, largimin dhe trajtimin e ujërave të ndotura.

⁴ Referuar Vërtetimit të KMCAP Korçë, nr. 217, datë 16.01.2019 për J.S dhe Vërtetimit të KMCAP Korçë, nr. 30706, datë 24.05.2016 për fëmijën K.H.

Lidhur me sa më sipër, Komisioneri, vlerëson se Bashkia Korçë, nëpërmjet Shoqërisë Ujësjetllës Kanalizime Korçë sh.a, është autoriteti përgjegjës për furnizimin me ujë të pijshëm dhe trajtimin e ujërave të ndotura të familjeve, banorë të ish Ndërrmarrjes Gjeologjike, dhe nuk mund të justifikojë mosveprimin e saj, për vendosjen e matësave dhe furnizimin me ujë të pijshëm të çdo familjeje, me mungesën e nyjeve sanitare.

Kodi i Procedurës Administrative, i ndryshuar, ka saktësuar se barra e provës në çështjet e diskriminimit të pretenduar, i kalon palës tjetër/organit publik, në këtë rast Shoqërisë Ujësjetllës Kanalizime Korçë sh.a. Pra, në këtë rast UK Korçë, duhet të provonte se subjektet ankues nuk janë trajtuar në mënyrë të pabarabartë dhe më pak të favorshme se banorët e lagjeve të tjera që nuk banohen nga anëtarë të komunitetit egjiptian.

Komisioneri ka përmbushur kërkesat e parashikuara në Kodin e Procedurës Administrative, edhe sa i takon dhënies së ndihmës efektive, gjë e cila është përcaktuar në nenin 10, të tij: *“Organi publik siguron që të gjitha palët dhe persona të tjerë të përfshirë në procedurë të jenë në gjendje të ndjekin dhe të mbrojnë të drejtat dhe interesat e tyre ligjorë në mënyrë sa më efektive dhe të lehtë të jetë e mundur. Ai i informon palët mbi të drejtat dhe detyrimet e tyre, përfshirë të gjithë informacionin e lidhur me procedurën dhe i paralajmëron ato për pasojat ligjore të veprimeve ose mosveprimeve të tyre”.*

Po ashtu, neni 82, pika 2 e tij, përcakton se: *“Në rastet kur pala paraqet prova mbi të cilat bazon pretendimin për sjelljen diskriminuese dhe në bazë të të cilave mund të prezumohet se ka pasur diskriminim, pala tjetër dhe/ose organi publik detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim, pavarësisht nga detyrimi i organit publik për të vënë në dispozicion të palëve provat e zotëruara prej saj”.*

LMD në nenin 32, pikën 2, të tij ka përcaktuar qartë këtë detyrim, duke cituar se: *“Të gjitha institucionet publike dhe subjektet private janë të detyruara të mbështesin Komisionerin në përmbushjen e detyrave të tij, veçanërisht duke i dhënë informacionin që i nevojitet atij”.*

Nga ana e Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi janë marrë të gjitha masat që subjekti kundër të cilit është bërë ankesa të vihet në dijeni për ankesën e bërë dhe i janë ofruar mundësitë që të jepen informacion dhe dokumentacion provues mbi pretendimet e ngritura nga subjektet ankuese.

Shoqëria Ujësjetllës Kanalizime Korçë sh.a, dështoi të provonte para Komisionerit se ka bërë përpjekjet e duhura dhe të domosdoshme për rregullimin e kësaj situate jetike për banorët e ish Ndërrmarrjes Gjeologjike.

Në këto kushte, referuar informacionit të administruar, Shoqëria UK Korçë, nuk vuri në dispozicion të KMD-së, asnjë dokumentacion mbi projektet e realizuara dhe projektet e parashikuara, për vendosjen e matësave dhe sigurimin e ujit të pijshëm për çdo familje.

Shoqëria Ujësjiellës Kanalizime Korçë sh.a, pavarësisht se informoi se ishte duke shqyrtuar situatën për të përzgjedhur disa familje të cilat plotësonin kërkesat teknike për sigurimin e furnizimit me ujë, ka dështuar të sigurojë furnizimin efektivisht me ujë të pijshëm të të gjithë familjeve, banorë të ish Ndërrmarrjes Gjeologjike. Pretendimi i Shoqërisë Ujësjiellës Kanalizime Korçë sh.a për sigurimin e furnizimit me ujë për disa familje të këtij komuniteti mbetet më së shumti i karakterit deklarativ se sa i dokumentuar dhe argumentuar duke saktësuar data apo periudha konkrete për realizimin e tij.

Në analizë të sa mësipër, mungesa e furnizimit me ujë të pijshëm për çdo familje banorë të ish Ndërrmarrjes Gjeologjike, është fakt i njohur prej kohësh, për të cilat Shoqëria UK Korçë, nuk ka marrë asnjë masë për t'i dhënë zgjidhje. Mospërbushja e detyrimeve të sanksionuara në legjislacionin shqiptar, ka vendosur banorët e komunitetit rom dhe egjiptian, që banojnë në këtë zonë, në pozita të pafavorshme dhe Shoqëria UK Korçë ka dështuar në marrjen e masave të duhura për përmirësimin e kushteve të jetesës të këtyre banorëve.

B. Shkakun e mbrojtur.

Mbështetur në nenin 2⁵ të Ligjit Nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, në ushtrimin e detyrës së tij siguron mbrojtje efektive nga diskriminimi dhe çdo formë sjelljeje që nxit diskriminimin për një nga shkaqet që parashikon ky ligj. Ligji për mbrojtjen nga diskriminimi ndalon situatat kur persona ose grupe personash në një situatë të njëjtë trajtohen në mënyra të ndryshme, dhe situatat kur personat ose grupet e personave në situata të ndryshme trajtohen njësoj.

Gjithashtu, diskriminimi karakterizohet nga trajtimi i diferencuar, pra duhet të demonstrohet se subjekti ankues është trajtuar në mënyrë më pak të favorshme për shkak të një karakteristike që perfshihet në “shkakun e mbrojtur”. Trajtimi më pak i favorshëm përcaktohet me anë të krahasimit ndërmjet subjektit ankues dhe një personi tjetër në një situatë të ngjashme, i cili nuk posedon karakteristikën e mbrojtur, apo në krahasim me parashikimet ligjore, në kushtet kur mungon krahasuesi.

Bazuar në dokumentacionin që disponohet nga hetimi, Komisioneri vlerëson se banorët e strehuar në ish Ndërrmarrjen Gjeologjike mbartin shkakun e pretenduar, atë të racës. Banorët pretendojnë se janë trajtuar në mënyrë diskriminuese, nga ana e Shoqërisë Ujësjiellës Kanalizime Korçë sh.a, përmes mosveprimit të saj për të zgjidhur dhe përmirësuar situatën e tyre, pikërisht për shkak të racës.

Raca, është shkak për të cilin Ligji nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, ofron mbrojtje. Në nenin 1 të tij përcaktohet se: “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë në lidhje me gjininë, racën, ngjyrën, etninë, gjuhën, identitetin gjinor, orientimin

⁵ Neni 2: “Qëllimi i këtij ligji është të sigurojë të drejtën e çdo personi për: a) barazi përpara ligjit dhe mbrojtje të barabartë nga ligji; b) barazi të shanseve dhe mundësive për të ushtruar të drejtat, për të gëzuar liritë dhe të marrë pjesë në jetën publike; c) mbrojtje efektive nga diskriminimi dhe nga çdo formë sjelljeje që nxit diskriminim”.

seksual, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, shtatzaninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicione gjenetike, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër”.

C. Lidhja e trajtimit të pabarabartë dhe të pafavorshëm me shkakun e mbrojtur.

Për të vërtetuar se ndaj subjektit ankues ka një sjellje diskriminuese nga ana e Shoqërisë Ujësjetllës Kanalizime Korçë sh.a, duhet të ekzistojë një lidhje shkakësore ndërmjet shkakut të pretenduar nga ankuesi, sipas parashikimeve të Ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi” dhe trajtimit të pafavorshëm të tyre.

Në analizë të fakteve dhe provave të administruara gjatë procedurës hetimore, rezultoi se Shoqëria Ujësjetllës Kanalizime Korçë sh.a⁶, ishte në dijeni të problematikave të ngritura nga ankuesit dhe se kishte dështuar deri më tani të ndërmerre masa për përmirësimin apo rregullimin e situatës, e cila pranohet edhe prej tyre.

Çështjet e diskriminimit kërkojnë që të vërtetohet nëse ekziston një përligje e arsyeshme për trajtimin ndryshe të evidentuar.

Parimi i barazisë para ligjit dhe i mosdiskriminimit, sanksionohet nga Kushtetuta⁷ si një parim i përgjithshëm që përshkon të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, prandaj ai duhet të gjejë shprehjen e tij në të gjithë legjislacionin shqiptar si dhe të zbatohet nga të gjithë, si nga institucionet edhe nga individët.

Dinjteti i njeriut është një vlerë themelore kushtetuese⁸. Një shoqëri demokratike, që bazohet në dinjitetin e njeriut dhe parimin e barazisë së gëzimit të të drejtave themelore nga të gjithë individët, duhet të garantojë plotësimin e nevojave bazike jetësore për të gjithë. Çdo individ është pjesë e një komuniteti shoqëror të caktuar dhe në këtë kontekst interpretohet edhe dinjteti i njeriut, si një garanci themelore.

Sipas nenit 116 të Kushtetutës, marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara me ligj, në hierarkinë e normave juridike renditen menjëherë pas Kushtetutës. Për pasojë, ato zënë një vend të rëndësishëm në të drejtën e brendshme e bëhen të detyrueshme për t’u zbatuar për çdo shtet, për të gjithë organet shtetërore.

Shqipëria ka nënshkruar e ratifikuar disa akte ndërkombëtare, që në thelb kanë të bëjnë me trajtimin e barabartë, mosdiskriminimin, mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave dhe lirive

⁶ Referuar shkresës nr. 208/1, datë 18.07.2019 të UK Korçë, drejtuar Komisionerit.

⁷ Neni 18 i Kushtetutës ka sanksionuar se: “Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përligje e arsyeshme dhe objektive”.

⁸ Në Preambulën e Kushtetutës deklarohet: “Pavarësia e shtetit dhe tërësia e territorit të tij, dinjteti i njeriut, të drejtat dhe liritë e tij, drejtësia shoqërore, rendi kushtetues, pluralizmi, identiteti kombëtar dhe trashëgimia kombëtare, bashkëjetesa fetare, si dhe bashkëjetesa dhe mirëkuptimi i shqiptarëve me pakicat janë baza e këtij shteti, i cili ka për detyrë t’i respektojë dhe t’i mbrojë”.

themelore të njeriut në përgjithësi, ndër të cilat është edhe Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut, e cila jo vetëm që është pjesë e e legjislacionit të brendshëm të Republikës së Shqipërisë, por zë një vend të veçantë brenda tij.

Neni 14, i KEDNJ, “Ndalimi i diskriminimit”, përcakton se: *“Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër”*.

Në çështjen Thlimmenos kundër Greqisë⁹, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, ka mbajtur qëndrimin se: *“...kemi një diskriminim kur shteti pa një argumentim objektiv dhe racional e refuzon trajtimin e diferencuar të personave, situata e të cilëve është tepër e ndryshme...”*.

Në interpretim të çështjes së sipërcituar, GJEDNJ përcakton se Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut, e cila është pjesë e legjislacionit të brendshëm¹⁰ dhe jurisprndencës së Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, në mbrojtjen nga diskriminimi përfshin jo vetëm detyrimin e trajtimit të barabartë të personave në situata të njëjta, por dhe trajtimin ndryshe të personave në situata të ndryshme.

GJEDNJ-ja në disa raste ka konkluduar se kushtet e mjerueshme të jetesës mund të konsiderohen si trajtim çnjerëzor dhe degradues¹¹. Gjykata është shprehur se mungesa e aksesit për ujë të pijshëm dhe higjenë çon në trajtim çnjerëzor dhe degradues të njeriut.

Referuar rezolutës së Asamblesë së Përgjithshme të Kombeve të Bashkuara 64/292, datë 28 Korrik 2010, në të cilën Asambleja njohu të drejtën për ujë të pijshëm të pastër dhe të sigurt si një të drejtë të njeriut, e cila është thelbësore për gëzimin e plotë të jetës dhe të të gjitha të drejtave të njeriut, theksohet se uji i pastër është esencial në realizimin e të gjitha të drejtave të njeriut. Kjo rezolutë shton trysninë mbi përgjegjësinë politike të shteteve për t'u garantuar qytetarëve të drejtën elementare për ujë të pijshëm.

Në këtë këndvështrim, pamjaftueshmëria e furnizimit me ujë të pijshëm të çdo familjeje nga ana e Shoqërisë Ujës-jellës Kanalizime Korçë sh.a, u ka rrezikuar shëndetin këtyre banorëve dhe i ka vënë në kushtet e një trajtimi të papërshtatshëm dhe degradues. Vazhdimi i kësaj situatë për 15 vite me radhë pa ndërmarrë asnjë masë rregulluese, provon se Shoqëria Ujës-jellës Kanalizime Korçë sh.a përmes mosveprimit, ka neglizhuar të përmbushë detyrimet ligjore që parashikojnë aktet përkatëse. Banorët janë të ndërgjegjshëm kur deklarojnë se janë dakord për të marrë përsipër lidhjen e kontratave individuale për çdo familje dhe të paguajnë për ujin që konsumojnë. Por për të arritur aty nga ana e UK Korçë duhet të bëhet një studim dhe të evidentohen familjet

⁹ Thlimmenos kundër Greqisë, Kërkesa nr. 34369/97, vendimi me datë 06.04.2000.

¹⁰ Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Ratifikuar nga Republika e Shqipërisë me Ligjin nr.8137, datë 31.07.1996, hyrë në fuqi në datë 02.08.1996) dhe jurisprudenca e GJEDNJ janë të detyrueshme për tu zbatuar bazuar në nenin 116 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

¹¹ Çështja “Neshkov dhe të tjerë kundër Bullgarisë” dhe “Jordan Petrov kundër Bullgarisë” dhe “Halil Adem kundër Bullgarisë”.

që përfitojnë nga parashikimet e VKM-së nr. 18, datë 12.01.2018 “Për subvencionimin e lidhjes së kontratave dhe të vendosjes së matësve të ujit për kategoritë në nevojë”.

Nuk mund të pretendohet se është përmbushur detyrimi ligjor për furnizimin me ujë të pijshëm vetëm për faktin se ekziston një çezëm publike në territorin e ish Ndërmarrjes Gjeologjike. Furnizimi me ujë nuk përfshin vetëm ekzistencën e një çezme publike që furnizon me ujë të pandërprerë, por aksesin e qytetarëve në ujin e pijshëm, në mënyrë të mjaftueshme dhe të vazhdueshme, si për përdorimin personal, ashtu edhe për atë shtëpiak, për më tepër që aty banojnë dhe persona me aftësi të kufizuara, fëmijë dhe të moshuar.

Kuadri ligjor¹² ka mirëpërcaktuar se është detyrë e përgjegjësi e UK-së (që është në varësi të pushtetit vendor) të sigurojë furnizimin me ujë të pijshëm dhe të shëndetshëm dhe trajtimin e ujërave të ndotura.

Rregullorja “Për furnizimin me ujë dhe kanalizimet në zonën e shërbimit të Ujësjetllës Kanalizimeve sh.a”, e miratuar me VKM nr. 1304, datë 11.12.2009, ka përcaktuar në mënyrë të qartë dhe të detajuar marrëdhënien ligjore ndërmjet konsumatorëve të shërbimeve të furnizimit me ujë dhe furnizuesit të këtyre shërbimeve UK sh.a, që vepron në emër të pronarit të aseteve dhe njëkohësisht përgjegjësit ligjor për to, pra Pushteteve Vendore në përbërje të zonës së shërbimit.

Nëpërmjet sanksionimit të detyrimeve dhe të drejtave të secilës palë, rregullorja synon, ndër të tjera, edhe sigurimin e një furnizimi me ujë të pijshëm sasior dhe cilësor në zonën e shërbimit sipas standardeve dhe legjislacionit në fuqi.

Pika 1.2 e kësaj rregulloreje ka përcaktuar se, në përputhje me detyrimin ligjor për të garantuar furnizimin me ujë të pijshëm të popullsisë dhe konsumatorëve të tjerë, si dhe largimin e kontrolluar dhe me rregull të ujërave të ndotura, Bashkia ngarkon për funksionim dhe mirëmbajtje një shoqëri publike të licensuar nga Enti Rregullator Kombëtar i Ujit për këto shërbime. Bashkitë që posedojnë 100% aksione të kësaj shoqërie, me anë të asamblesë së aksionerëve realizojnë vendimmarrjet e rëndësishme për UK sh.a, përcaktojnë natyrën dhe qëllimin e ndërmarrjes si edhe datën e zbatimit, zgjerimin ose riorganizimin e saj.

UK sh.a përfaqëson institucionin funksional dhe ekzekutiv që vepron në emër të Bashkisë që ka detyrimet dhe përgjegjësitë publike për shërbimet e furnizimin me ujë dhe të kanalizimeve të ujërave të ndotura në zonën e shërbimit. Objekti i UK sh.a në zonën e shërbimit për ujin e pijshëm është:

- Shërbimi i furnizimit me ujë të pijshëm të konsumatorëve dhe shitja e tij;
- Mirëmbajtja e sistemit të furnizimit me ujë të pijshëm;

¹² VKM nr. 1304, datë 11.12.2009 Për miratimin e modelit rregullues “Për furnizimin me ujë dhe kanalizimet në zonën e shërbimit të ujësjetllës kanalizime sh.a”.

Lidhur me sa më sipër, Komiteti për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore i KB (CESCR), kërkon që shtetet të angazhohen për ngritjen e sistemeve për shpërndarjen e ujit, që shmangin përjashtimin e grupeve të caktuara të popullsisë, e veçanërisht ato grupe të mbrojtura nga parimet e mosdiskriminimit.

Sipas CESCR-së: *“Shtetet palë duhet të ndërmarrin hapa për të eliminuar “de facto” diskriminimin për shkaqet e ndaluara në ligj, ku individët apo grupet e personave nuk duhet të jenë të privuara nga mjetet apo të drejtat për të siguruar të drejtën e ujit. Shtetet palë duhet të sigurojnë që, shpërndarja e burimeve të ujit dhe investimet për ujin të lehtësojnë aksesin tek uji për të gjithë anëtarët e shoqërisë. Duke respektuar të drejtën për ujë, Shtetet palë kanë detyrimin e posaçëm për t’u siguruar atyre që nuk kanë, ujin e pijshëm si dhe për të parandaluar çdo diskriminim për shkaqet e ndaluara dhe të njohura në të drejtën ndërkombëtare lidhur me sigurimin e ujit të pijshëm dhe të shërbimeve të ujit”.*

Lidhur me sa më sipër, si dhe nga dokumentet e administruara gjatë trajtimit të ankesës dhe shpjegimet e dhëna nga palët, provohet fakti që ka patur një trajtim të diferencuar dhe të pafavorshëm të banorëve të strehuar në ish Ndërmarrjen Gjeologjike, krahasuar me banorët e tjerë të Bashkisë Korçë, të cilët furnizohen normalisht dhe brenda standardeve, me ujë të pijshëm.

Bazuar në informacionin e depozituar pranë Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, si dhe faktin që gjendja pranohet nga të dyja palët në proces, konstatohet që gjendja e këtyre banorëve vijon të mbetet e pa zgjidhur.

Për sa më sipër, Komisioneri gjykon se, mosveprimet nga ana e Shoqërisë Ujësjetllës Kanalizime Korçë sh.a, në dëm të banorëve të strehuar në ish Ndërmarrjen Gjeologjike, kanë sjellë për pasojë vendosjen e tyre në kushte të disfavorshme, pa shkaqe të arsyeshme, duke i vënë në pozita diskriminuese për shkak të racës dhe gjendjes së tyre sociale.

Ligji 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, në nenin 3, ka përcaktuar se, diskriminimi i drejtëpërdrejtë është ajo formë diskriminimi që ndodh kur një person apo grup personash trajtohen në mënyrë më pak të favorshme sesa një person tjetër, apo një grup personash në një situatë të njëjtë a të ngjashme, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji.

Në këtë kontekst, referuar nenit 7/1¹³, të Ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, nga analizimi në tërësi i fakteve të sipërpërmendura, gjykojmë se ankuesit, janë ekspozuar ndaj një trajtimi të padrejtë dhe diskriminues, nga ana e Shoqërisë Ujësjetllës Kanalizime Korçë sh.a, trajtim i cili ka lidhje të drejtëpërdrejtë, me racën.

¹³Në nenin 7/1, të Ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, parashikohet: *“Çdo veprim ose mosveprim i autoriteteve publike ose i personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë ose privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta ose të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë ose grupe të tjera personash, përbën diskriminim”.*

PËR KËTO ARSYE :

Mbështetur në nenet 3, 4, 7/1, nenin 12, nenin 21/1, nenin 32, pika 1, gërma a), si dhe nenin 33, pikat 1, 3, 5, 7 të Ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Konstatimin e diskriminimit, për shkak të racës, të banorëve të strehuar në ish Ndërrmarrjen Gjeologjike, nga ana e Bashkisë Korçë dhe Shoqërisë Ujësjiellës Kanalizime Korçë sh.a.
2. Referuar pikës 1 të këtij Vendimi, të merren masa për rregullimin e problematikës së këtyre banorëve nga ana e Shoqërisë Ujësjiellës Kanalizime Korçë sh.a.
3. Brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga marrja dijeni për këtë vendim, Shoqëria Ujësjiellës Kanalizime Korçë sh.a, të njoftojë Komisionerin, lidhur me masat e marra për zbatimin e këtij vendimi.
4. Në referim të nenit 33, pika 11, të Ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010, “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, moszbatimi i këtij vendimi sjell si pasojë ndëshkimin me gjobë, sipas parashikimeve të pikës 13, të po këtij neni.
5. Kundër këtij vendimi lejohet ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijeni.

Robert GAJDA

KOMISIONER